

De nieuwe provinciale broedvogelatlas komt er aan!

Sinds 2006 is er door veel vogelaars in de provincie Noord-Holland hard gewerkt aan de totstandkoming van een geheel nieuwe broedvogelatlas. Een standaardwerk waarin alle broedvogels worden beschreven. Een aantal vrijwilligers uit de regio Gooi en Vechtstreek heeft hieraan een bijdrage geleverd. Hoe is dat verlopen?

Jelle Harder

Begin 2005 is bij Landschap Noord-Holland het idee ontstaan om over enkele diergroepen een complete provinciale atlas te maken. Al snel was duidelijk dat een verspreidingsatlas van de broedvogels een goede keuze zou zijn. Duidelijk was ook dat voor deze taak vele vrijwilligers nodig zouden zijn voor het uitgebreide veldwerk. Het was dus voor de hand liggend dat voor de uitvoering van dit plan de samenwerking werd gezocht met alle vogelwerkgroepen in geheel Noord-Holland. Deze werkgroepen hebben zich in de provincie verenigd in de SVN (Samenwerkende Vogelwerkgroepen Noord-Holland).

Eerder had de SVN samen met de provincie een soortgelijke broedvogelatlas van Noord-Holland

uitgebracht. Dat was in 1990. Nu 20 jaar later, bij het 30-jarig bestaan van de SVN, zal er op de Noord-Hollandse Natuurdag van 11 december een nieuwe atlas verschijnen.

Nieuwe atlas nodig?

Aanvankelijk was er bij een enkele werkgroep wat scepsis over de noodzaak van deze atlas. Immers in 2002 was er toch al de landelijke atlas van SOVON? Gelukkig zagen de critici al snel de meerwaarde in van een nieuwe atlas. Het SOVON-product gaf een beeld van atlasblokken ter grootte van 5x5 km. De nieuwe atlas is echter 25 maal zo nauwkeurig door de inventarisatie van blokken van 1x1 km. Dat geeft heel veel nieuwe en actuele informatie.

Voor dit atlasproject werd als doel gesteld er achter te komen welke soorten in elk vak voorkomen als broedvogel. Een kwalitatieve inventarisatie van de soorten. Het ging er niet om elke individuele vogel in een vak te tellen, dat zou onhaalbaar zijn.

In de soortbeschrijvingen ligt de nadruk op het huidige voorkomen; een verspreidingskaart zal dat illustreren. Daarnaast is bijvoorbeeld een vergelijking getrokken met de eerdere resultaten uit 1990. Is de soort vooruit gegaan, achteruit of constant gebleven? En ook, welke nieuwe ontwikkelingen zijn er te zien?

Een heel nuttig neven doel was meer mensen aan het inventariseren te krijgen. Een goede kans voor kennisoverdracht. Veel vogelwerkgroepen hebben hiervan gebruik gemaakt, het bleek een grote meerwaarde. In de gehele provincie hebben uiteindelijk vanaf het begin van de inventarisatie in 2006 ongeveer 440 vogeltellers meegewerkt. Een geweldig resultaat.

Positie vogelwerkgroep

Het was teleurstellend dat enkele mensen binnen onze Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken in 2006 de noodzaak van een nieuwe atlas niet zagen zitten waardoor besloten werd niet mee te doen aan dit project. De Vogelwerkgroep was daarmee

de enige werkgroep die verstek liet gaan binnen de SVN. De Roofvogelwerkgroep en de IJsvogelwerkgroep, beide onderdeel van onze vogelwerkgroep, zegden wel direct hun medewerking toe en stelden jaarlijks hun gegevens beschikbaar. Uiteindelijk besloot het bestuur van de Vogelwerkgroep in maart 2009 alsnog mee te doen aan het werk voor de atlas. Helaas was dat te laat. Het leverde niets extra's meer op.

Resultaten

Om het Gooi en de Vechtstreek niet als een lege witte vlek in de atlas te laten verschijnen kreeg ik vanuit Landschap Noord-Holland in 2007 de gelegenheid individuele vogelaars te benaderen die wel bereid waren hun steentje bij te dragen aan het veldwerk. Met vereende inspanning is daarna veel tot stand gebracht. Van de in totaal 267 kilometerhokken in ons werkgebied zijn er 215 volledig onderzocht, 29 onvolledig, van 22 zijn er alleen losse waarnemingen en van 1 hok is niets bekend. Verspreid over de jaren zijn in 2006: 1, 2007: 82, 2008: 57 en in 2009: 46 kilometerhokken geïnventariseerd. Van Loosdrecht ontbraken recente gegevens van o.a. de Waterleidingplas en de Loenderveensche Plas. Als aanvulling hierop is een provinciale inventarisatie van 29 kilometerhokken uit 2003 meegeteld. De meeste km-hokken zijn geïnventariseerd door Fred van Klaveren. Hij onderzocht 38 hokken (!), op de voet gevolgd door Cees Scharringa die 37 hokken bekeek. Opmerkelijk voor iemand die hiervoor steeds helemaal vanuit Heiloo in het Gooi kwam inventariseren. Eigenlijk ook wel beschamend voor onze Vogelwerkgroep met zoveel honderden leden dat we dat niet zelf konden doen....

Zelf heb ik 17 kilometerhokken kunnen inventariseren. Dat vond ik een leuke ervaring, je komt dan ook altijd op mooie onbekende plekken en ontdekt soorten op verrassende plaatsen. Fred van Klaveren vertelde een jaar geleden enthousiast soortgelijke ervaringen te hebben gehad.

Uiteindelijk hebben 16 vogelaars uit deze regio in totaal ruim 700 uur besteed aan het inventariseren van een of meer vakken. Van enkele andere mensen werden losse waarnemingen verkregen. Over de echte resultaten van alle onderzoeken kan ik helaas niets zeggen. De redactie van de nieuwe atlas heeft uiteraard als eerste het recht hiervan melding te doen. Dat gebeurt op 11 december dit jaar. Maar het is duidelijk dat alle geïnteresseerden erg benieuwd zijn naar het aantal broedvogelsoorten in Noord-Holland. Of, waar liggen de kilometerhokken met de meeste broedvogelsoorten. Liggen die in het Gooi, waar toch een grote variatie aan biotopen is? Hoe verhoudt onze regio zich ten opzichte van andere gebieden in de provincie? Welke zeldzame soorten zijn er nog en waar?

Medewerkers

Het is wel duidelijk, zonder de tellingen en aanvullingen van een aantal vogelaars was het Gooi en de Vechtstreek een witte vlek gebleven. Veel dank daarom aan: Freek Beffers, Jan Bos, Jeroen Brandjes, Gees Brouwer, Anco Driessen, Jelle Harder, Ronald Hofmeester, Dick Jonkers, Fred van Klaveren, Harry de Klein, Rob Kloosterman, Olaf Langendorff, Lenny Langerveld, Arda van der Lee, Hans van Oosterhout, Loes en Paul van der Poel, Dirk Prop, Hans de Ronde, Roofvogelwerkgroep het Gooi, Bart Siebelink, Kees Scharringa, Anja Schuitema, Frits Stoekenbroek en de IJsvogelwerkgroep Gooi en Vechtstreek.

Atlas bestellen?

Van de Vogelwerkgroep heeft u eerder een folder ontvangen als aankondiging van de broedvogel-atlas. Daarop is te lezen hoe u deze atlas met 400 pagina's kunt bestellen. Die informatie staat ook op: www.vogelwerkgroepennh.nl/inteken.html Thuis gestuurd kost het boekwerk € 24,- en afgehaald bij de vogelwerkgroep € 19,50. Op de site kunt u ook zien welke vogelsoorten (ca. 25) nog een sponsor zoeken.